

RAADSVOORSTEL:

2010-2011

Ons kenmerk: RO 10.2436311

Registratienummer : GR 10.

Ingekomen op :

Onderwerp: Het Fonds Ondernemend Groningen

Groningen, 28 OKT 2010

Aan de raad,

De bedrijventerreinverenigingen, samenwerkend in het Overleg Bedrijvenparken Groningen (OBG) en de Groningen City Club (GCC) hebben het initiatief genomen om een ondernemersfonds op te zetten en hebben de gemeente middels de brief van 5 oktober 2009 gevraagd hen daarbij te helpen. Met de brief van 14 december 2009 is uw raad geïnformeerd over de ontwikkelingen rond het Fonds Ondernemend Groningen. Het college heeft daarin aangegeven in principe in te willen stemmen met een ondernemersfonds. Vervolgens is een eerste uitwerking gemaakt en heeft ons college op 2 februari 2010 een principebesluit genomen. In dat besluit is het voornemen geuit het Fonds Ondernemend Groningen (het Fonds) te faciliteren en het fonds te voeden uit een verhoging van de OZB op niet-woningen. De gemeenteraad is middels een brief over dit voornemen geïnformeerd waarbij de raad tevens om haar opinie is gevraagd. Deze brief is behandeld in de raadscommissie Werk & Inkomen van 10 februari 2010. De reacties hierbij waren overwegend positief, al werden er enkele kanttekeningen gemaakt omtrent de zorg voor de positie van kennis- en non-profitinstellingen. Uiteindelijk heeft uw raad ons college gevraagd om rond de zomer met een definitief voorstel te komen. Dit raadsvoorstel is een uitwerking van dit verzoek.

Het Fonds Ondernemend Groningen (het Fonds).

Al sinds langere tijd wordt binnen de gemeente Groningen gesproken over het vormen van een ondernemersfonds. Het Fonds is bedoeld om activiteiten en maatregelen die in het algemene belang zijn van ondernemers en niet op een andere wijze van de grond kunnen komen, op collectieve wijze in gang te zetten. Het Fonds is nadrukkelijk de wens vanuit het georganiseerde bedrijfsleven. Belangrijke argumenten voor het opzetten van een dergelijk fonds zijn; een meer structurele basis onder het bestaan van het georganiseerde bedrijfsleven, het terugdringen van het freeridersgedrag, het realiseren van gezamenlijke doelen en het versterken van de samenwerking.

Voor bestaande bedrijventerreinen en winkelgebieden is sinds voorjaar 2009 nieuwe wetgeving van kracht in de vorm van de Bedrijfs Investerings Zone (BIZ). Tot nu toe blijkt in de praktijk dat de invoering ervan complex is en beperkte bestedingsmogelijkheden kent. Om die reden zijn er alternatieve vormen voor het instellen van een

verplichte ondernemersbijdrage gekomen, zoals reclamebelasting en verhoging van de OZB voor niet-woningen. Doordat er geen wettelijke verplichtingen ten aanzien van draagvlak of besteding van de opbrengsten zijn, kunnen gemeente en samenwerkende partijen zelf de condities bepalen, zoals het organisatiemodel en het trekkingsrecht. Voor het grootste deel van de ondernemers (huurders) zal de lastenverzwaring beperkt blijven. De tariefverhoging is voor een groot deel van de ondernemers lager dan de lidmaatschapsbijdrage voor de vereniging (€ 80,- á € 150,-). Dat er toch een substantieel bedrag beschikbaar komt, is een kwestie van grote aantallen en dat er een aantal partijen zijn die meer dan gemiddeld bijdragen.

Ons college heeft de verschillende fondsvormers vergeleken en is na overleg met de initiatiefnemers van het Fonds tot de conclusie gekomen dat een OZB-verhoging niet-woningen het meest kansrijk is. Op diverse plaatsen in Nederland is hier inmiddels ervaring mee opgedaan en zijn ondernemersfondsen op deze basis succesvol ingevoerd. In Leiden is het eerste ondernemersfonds van Nederland in 2005 van start gegaan. Met een tariefverhoging van 5,3% bestaat het Fonds nu uit een bedrag van € 850.000,-. Op dit moment werkt Leiden met een begroting van ongeveer € 1 mln. In Leeuwarden is het OZB-tarief voor de categorie niet-woningen dit jaar met 5,5% verhoogd. Dat resulteert in een opbrengst voor het Ondernemersfonds Leeuwarden van ca. € 730.000,-. Naast Leiden en Leeuwarden zijn er diverse gemeenten die dit voorbeeld hebben gevolgd of gaan volgen. Ook binnen de regio wordt in een aantal gemeenten de mogelijkheden hiervan onderzocht en is bijvoorbeeld in de gemeente Assen het voornemen om eveneens per 2011 een ondernemersfonds in te stellen. Rekening houdend met de schaal van Groningen lijkt een fonds van circa 1,5 miljoen euro een reële optie. Daarvoor zou het OZB-tarief voor de categorie niet-woningen met 6% verhoogd moeten worden.

Het Fonds in 2011.

Recente ontwikkelingen hebben er toe geleid dat vanuit ondernemerzijde is verzocht om te starten met een lager percentage. Hieraan ten grondslag ligt het voornemen van het college om in het kader van het bezuinigingspakket 4 miljoen euro extra aan OZB-opbrengsten te genereren, wat resulteert in een verhoging van 8,4% (naast een indexatie van 0,9%). De initiatiefgroep acht het niet haalbaar om in deze tijden ondernemers daarnaast nog met een verhoging van 6% te confronteren. In overleg is afgesproken om het percentage voor 2011 op 2% vast te stellen. De stichting Fonds Ondernemend Groningen zal eind 2011 aangeven met welk percentage men het Fonds in 2012 wil voeden. Daarbij is de ambitie uitgesproken om dit percentage in 2012/2013 door te laten groeien naar 6%, maar dit afhankelijk te maken van relevante ontwikkelingen binnen en buiten het Fonds.

De invoering van het Fonds met een percentage van 2% voor 2011 betekent een start-budget van ruim € 500.000,-. Dit bedrag is lager dan de oorspronkelijke gedachte en gewenste omvang van het Fonds. Het betekent echter wel dat in 2011 gestart kan worden, dat in het eerste jaar de organisatie en samenwerking verder kan worden vormgegeven en de eerste plannen en projecten kunnen worden uitgewerkt en opgestart. Daarnaast heeft ons college toegezegd voor de tweede helft 2010 en 2011 nog een bijdrage te doen van € 75.000,- in de organisatiekosten van het Fonds. Dekking hiervoor wordt gevonden in de budgetten voor G-Kracht.

Verder is ook toegezegd om bij toekomstige voornemens tot lastenverzwaring tijdig het overleg aan te gaan met de ondernemersverenigingen.

De effecten van de OZB-verhoging ten bate van het Fonds kunnen als volgt worden weergegeven. De opslag van 2% leidt tot een opbrengst voor het Fonds van € 577.000,--. Als belastinggrondslag voor de OZB wordt de volgende maatstaf gehanteerd:

- een eigenaar betaalt per € 100.000,-- waarde in 2011 € 315,-- aan OZB;
- een huurder betaalt per € 100.000,-- waarde in 2011 € 250,-- aan OZB;
- een eigenaar die ook zelf gebruiker is, betaalt per € 100.000,-- waarde in 2011 € 565,-- aan OZB.

Dit zijn dus de bedragen exclusief de ophoging voor het ondernemersfonds

Een OZB-ophoging van resp. 6% en 2% betekent op jaarbasis dat de OZB op niet-woningen bij elke € 100.000,-- stijgt met de volgende bedragen.

	+6%	+2%
- Eigenaar:	€ 18,--	€ 6,--
- Huurder:	€ 15,--	€ 5,--
- Eigenaar/huurder:	€ 33,--	€ 11,--

Draagvlakontwikkeling.

Om het ondernemersfonds goed van de grond te krijgen is er een initiatiefgroep ingesteld met vertegenwoordigers vanuit het bedrijfsleven die voor het draagvlak moet zorgen en het opzetten van de organisatie. Het initiatief heeft steun van de KvK, VNO/NCW Noord en MKB-Noord. Eind 2009, begin 2010 hebben de ledenvergaderingen van de bedrijvenverenigingen (VBZO, VBNO en VBGW) en de GCC zich positief uitgesproken over het Fonds. Tevens is een openbare bijeenkomst georganiseerd voor alle ondernemers in de stad Groningen. Daarnaast zijn de grootste bedrijven/instellingen (op basis van hun WOZ-areaal) benaderd omtrent het voorstel en deze hebben zich positief uitgesproken over het Fonds. De Hanzehogeschool is zelfs toegetreden tot de initiatiefgroep. Ook de RuG en UMCG, die in februari nog aangegeven hebben onvoldoende betrokken te zijn geworden bij de plannen, hebben inmiddels hun steun uitgesproken en zijn nauw betrokken bij de verdere uitwerking.

De wijkwinkelverenigingen zijn allen individueel benaderd en per wijkwinkelcentrum is uitgezocht wat de totale bijdrage, en daarmee het totale trekkingsrecht, zou bedragen bij een OZB-stijging van 6%. Het gaat hier om enkele duizenden euro's per wijkwinkelcentra. Op dit moment heeft alleen winkeliersvereniging Overwinningplein aangegeven problemen te hebben met de invoering van het Fonds. Verder is ook vanuit de afdeling Groningen van ondernemersvereniging Koninklijke Horeca Nederland (KHN) aangegeven terughoudend te zijn bij het tot stand komen van een ondernemersfonds. Zij hebben in de raadscommissie Werk en Inkomen van 10 februari 2010 reeds ingesproken en hebben dit standpunt recent herhaald richting de initiatiefgroep.

Op 18 mei jl. is door de initiatiefgroep een werkconferentie georganiseerd, waarvoor alle ondernemersverenigingen van groot tot klein in Groningen zijn uitgenodigd. Doel van deze werkconferentie was het bespreken van mogelijke bestedingsdoelen met het Fonds en het brainstormen over ideeën rond het trekkingsrechtensysteem. Opvallend daarbij is dat de sterke wens is uitgesproken om naast activiteiten en projecten op straat/gebiedsniveau ook stadsbrede projecten op het gebied van promotie, kennisuitwisseling, aansluiting onderwijs-bedrijfsleven en bijvoorbeeld mobiliteitsmanagement te willen oppakken.

Samenvattend concluderen wij dat er voldoende draagvlak onder ondernemers en instellingen bestaat voor het instellen van een ondernemersfonds: de achterbannen van de grote ondernemersverenigingen zijn voorstander, net als de grootste bedrijven en (kennis)instellingen en het overgrote deel van de wijkwinkelverenigingen. De tegenstand van winkeliersvereniging Overwinningsplein en het feit dat er geen overeenstemming met KHN is bereikt is teleurstellend en verdient verdere aandacht, maar mag het brede draagvlak voor het Fonds niet overschaduwen. Wij achten hiermee het eerder gestelde streven, namelijk een instemming van 2/3 van het totale WOZ-areaal, daarmee te hebben gerealiseerd.

Non-profit en publieke instellingen.

Vanwege het generieke karakter van de maatregel is het van groot belang dat ook de publieke sector wordt betrokken bij het initiatief. Zij betalen immers ook mee aan het Fonds (NB. gebouwen van gemeentelijke diensten en basisonderwijs zijn vrijgesteld van OZB). De ervaring in andere steden leert dat een gezamenlijk fonds tal van kansen biedt voor samenwerking tussen private en (semi)publieke partijen. De grote publieke instellingen zoals, het UMCG, de RuG, de Hanzehogeschool, Noorderpoortcollege, Alfacollege en het Martiniziekenhuis zijn inmiddels betrokken bij de plannen voor het Fonds. In Leiden heeft de betrokkenheid bij het ondernemersfonds van vergelijkbare instellingen onder meer geresulteerd in initiatieven en projecten op het gebied van promotie en marketing van Leiden als universiteitsstad, een international Visitor Centre, reguleringen voor spin-off ondernemingen (kennisvalorisatie) en investeringen in de Leidse Campus. Naast de grote instellingen geldt natuurlijk ook dat "kleinere" partijen op het gebied van sport, cultuur en welzijn gaan bijdragen aan het Fonds. Wij hebben geïnventariseerd wat de 6% OZB-verhoging inhoudt voor deze partijen. Bij het gros van de instellingen en verenigingen bedraagt het effect van de ophoging niet meer dan enkele tientallen euro's per jaar. In zijn totaliteit is de bijdrage aan het Fonds vanuit deze hoek circa € 50.000,--. Bij de verhoging met 2% voor 2011 valt dit bedrag uiteraard nog lager uit. Vanzelfsprekend zullen genoemde partijen een positie krijgen binnen de trekkingsrechtensystematiek en daarmee medezeggenschap krijgen over de besteding van de Fondsmiddelen. Ook zijn er in de opgestelde subsidieovereenkomst prestatie-afspraken gemaakt met de stichting, waarin naar voren wordt gebracht dat de stichting rekening dient te houden met de belangen van non-profit instellingen. Wel dient daarbij opgemerkt te worden dat gestart wordt met een kleiner fonds dan eerder gedacht en dat dit consequenties heeft voor de wijze waarop de middelen besteed zullen worden. Gedachte daarbij is om te voorkomen dat de middelen te veel versnipperd worden waardoor de effecten van het Fonds niet of minder zichtbaar worden. Dit geldt uiteraard voor zowel de non-profit als de profit-sector.

Tot slot is het goed om te wijzen op de kansen die er liggen om via het Fonds te komen tot nieuwe samenwerkingsvormen en projecten tussen partijen.

Door het betrekken van de non-profit en de publieke sector zien we kansen voor het versterken van de relatie onderwijs en bedrijfsleven, zoals het Ondernemerstrefpunt, voor het versterken van kennisontwikkeling of bijvoorbeeld het versterken van de relatie tussen bedrijven, cultuur en sport in de wijken. Gelet op het ondernemerschap dat bij tal van instellingen aanwezig is en de omvang van deze sector hebben de initiatiefnemers nadrukkelijk gekozen voor de naam "Fonds Ondernemend Groningen". Daarmee wil men benadrukken dat het niet alleen om de commerciële bedrijven gaat.

Stichting "Het Fonds Ondernemend Groningen".

Het Fonds Ondernemend Groningen wordt opgericht voor een periode van 3 jaar en start per 1 januari 2011. Aan de hand van een evaluatie medio 2013 wordt besloten het Fonds een vervolg te geven. De belastingplichtige OZB niet-woningen krijgt via zijn/haar vereniging en/of ander samenwerkingsverband trekkingsrechten op het Fonds. Belastingplichtigen kunnen bij het Fonds aangeven in welk samenwerkingsverband zijn/haar trekkingsrechten wil zien terugkomen.

Het Ondernemingsfonds Groningen wordt ondergebracht in de stichting Fonds Ondernemend Groningen. Deze stichting is momenteel in oprichting en werkt momenteel nog met een tijdelijk bestuur dat bestaat uit de mensen van de initiatiefgroep. Begin 2011 zal een definitief bestuur worden geformeerd. Verder wordt een adviesraad ingesteld welke onder meer de informatieschakel vormt tussen de stichting en de bedrijven en instellingen in de stad. De adviesraad kan het bestuur van het Fonds gevraagd en ongevraagd advies geven. De adviesraad bestaat uit alle vertegenwoordigers van betalende van OZB niet-woningen. Zo zijn alle bestuursleden van winkeliers- en ondernemersverenigingen lid, maar ook samenwerkingsverbanden uit onderwijs, sport en cultuur. In de statuten wordt vastgelegd dat iedere aan het Fonds deelnemende organisatie recht heeft op een zetel in de adviesraad.

Daarnaast is de afgelopen periode door de initiatiefnemers gewerkt aan de totstandkoming van een werkplan. Dit werkplan beschrijft voorgeschiedenis, structuur en bestuur, werkwijze, systematiek van trekkingsrechten en aanvragen, financiën, communicatie en de relatie met de gemeente Groningen. Tussen de initiatiefgroep en de gemeentelijke diensten (RO/EZ en DIA) is intensief contact geweest over de inhoud van het werkplan. Daarnaast is in een werkconferentie met alle ondernemersverenigingen het werkplan besproken en uitgewerkt. Dit alles heeft geleid tot een huidige versie van het werkplan met naar onze mening een goede afweging tussen ondernemers- en algemene belangen. Het werkplan is op dit moment nog nadrukkelijk een levend document. Komende tijd wordt verder gewerkt aan onder andere het systeem van trekkingsrechten en bijvoorbeeld de bestuurssamenstelling van het Fonds. Ter informatie zijn de statuten en het werkplan als bijlagen bij het raadsvoorstel gevoegd. Het werkplan betreft een document dat nog in ontwikkeling is en ook nog moet worden aangepast aan de recente ontwikkelingen en wijzigingen.

Gemeentelijke rol en zeggenschap.

De keuze van het model van een fonds, gevoed door ophoging van de OZB voor niet-woningen, houdt in dat de gemeente een aantal verantwoordelijkheden op zich neemt. Het innen van belastingen is een overheidstaak. De gemeente is verantwoordelijk voor de incasso, besteding en verantwoording van deze middelen. Hoewel bij het Fonds het principe geldt; "voor en door Ondernemend Groningen", zorgt het gebruik van het OZB-instrument er voor dat de gegenereerde middelen formeel publieke middelen betreffen. Om deze verantwoordelijkheden zo goed mogelijk te bewaken is er voor gekozen om de middelen via een subsidie beschikbaar te stellen aan de stichting. De stichting is verantwoordelijk voor de daadwerkelijke besteding binnen de randvoorwaarden die in de subsidieovereenkomst worden vastgelegd. U vindt deze overeenkomst ter informatie in de bijlagen bij het raadsvoorstel. In de subsidieovereenkomst worden onder andere enkele prestatieafspraken gemaakt, die potentiële problemen rond staatssteun voorkomen. Zo verplicht de stichting zich er bijvoorbeeld toe bestaande ondernemersverenigingen te ondersteunen, maar ook om niet-aangesloten bedrijven of instellingen te assisteren bij collectieve activiteiten of bij hun lobby richting de overheid. De stichting dient jaarlijks een subsidieaanvraag in en wanneer voldaan wordt aan de gestelde voorwaarden gaat de gemeente over tot een subsidiebeschikking. In de subsidieovereenkomst is ook afgesproken dat de stichting financiële verantwoording dient af te leggen, ook over haar eigen exploitatie, waardoor de gemeente toezicht blijft houden op de bestedingssystematiek van middelen die een publieke oorsprong hebben.

In de subsidieovereenkomst wordt gesproken over een pilotperiode van drie jaar, in tegenstelling tot eerdere overwegingen, waarin werd uitgegaan van een pilotperiode van twee jaar. Echter, twee jaar geeft in onze mening en die van de initiatiefgroep te weinig ruimte om te beoordelen of het fonds werkt zoals oorspronkelijk beoogd is. In de subsidieovereenkomst is vastgelegd dat er een half jaar vóór het beëindigen van de pilotperiode, dat wil zeggen medio 2013, een evaluatie zal plaatsvinden, in gezamenlijkheid uitgevoerd door de gemeente en de stichting. Op basis van deze evaluatie zal besloten worden of de subsidierelatie al dan niet wordt voortgezet. Bij het niet voortzetten van het Fonds zal de gemeente de doorgevoerde verhoging ten bate van het Fonds uiteraard terugdraaien.

Naast de subsidie-overeenkomst is met de initiatiefnemers afgesproken dat het bestuur van het Fonds zich zal laten bijstaan door een beleidsadviseur vanuit de gemeente. Ook is de intentie uitgesproken tot een halfjaarlijks overleg tussen het college van burgemeester en wethouders en besturen van GCC en de drie bedrijventerreinverenigingen.

Uitsluiting gemeentelijke eigendommen.

De verhoging van de OZB niet woningen geldt ook voor het private deel van onze gemeentelijke eigendommen, zoals de gronden voor toekomstige bedrijventerreinen en sportaccommodaties, waarover wij jaarlijks OZB betalen. Het gemeentelijk vastgoed voor publieke dienstverlening is overigens vrijgesteld van OZB, wat ook geldt voor het basisonderwijs. De verhoging voor het private eigendom is, bij een OZB-verhoging van 6%, gecijferd op ruim € 100.000,--; bij 2% voor 2011 zal dit dus ruim € 30.000,-- zijn.

Wij stellen uw raad voor om deze middelen niet aan het Fonds toe te voegen. Belangrijkste reden hiervoor is om onze rol als subsidieverstrekker zuiver te houden. Om die reden hebben ook andere plaatsen (als Leiden en Leeuwarden) tot hetzelfde besloten. Ons college is tevens van mening dat de gemeente vanuit haar publieke rol reeds een forse bijdrage levert aan het ondernemingsklimaat via tal van investeringen in de stad. Daarnaast werken wij via programma's als Terreinwinst, Binnenstadsmanagement en bijvoorbeeld Het Akkoord van Groningen samen met "ondernemend Groningen" aan het vestigingsklimaat en de werkgelegenheid in de stad. Vanuit deze rol kunnen we in de toekomst onze plannen en de plannen vanuit het Fonds zo op elkaar afstemmen dat veel meer bereikt kan worden dan tot nu toe realiseerbaar. Daarbij willen wij er op toe zien dat de instelling van het Fonds geen reden wordt om bepaalde bezuinigingen door te voeren. In dat kader willen we toewerken naar meer transparantie in ons beleid en uitvoering daarvan en het verder verbeteren van de samenwerking op diverse terreinen.

Samenwerking gemeente en ondernemers.

De instelling van het Fonds biedt de kans om de samenwerking tussen ondernemers onderling (in de brede zin van het woord) en tussen ondernemers en de gemeente Groningen sterk te verbeteren en een structureel karakter te geven. Het Fonds biedt ondernemersverenigingen de kans om als collectief een meer structurele rol te gaan spelen in de ontwikkeling van de stad en daarbij niet direct afhankelijk te zijn van de overheid. Andersom past het ons als gemeente uitstekend in het beleid om het bedrijfsleven te activeren en verder te gaan op de ingeslagen weg van projecten als Binnenstadsmanagement en Terreinwinst. Ook als het gaat om participatie van burgers en ondernemers past de instelling van het Fonds uitstekend (aansluiting collegeprogramma). Met het Fonds krijgt het georganiseerde bedrijfsleven een andere rol en positie en krijgen we als overheid een partner waarmee we afspraken kunnen en moeten maken. Gemeenschappelijke zaken kunnen we in de toekomst meer gezamenlijk oppakken en wellicht ook gezamenlijk financieren (met uiteraard in ogenschouw houdend ieders eigen rol en verantwoordelijkheid). Met het Fonds zien we kansen om de samenwerking tussen bedrijfsleven, instellingen en gemeente verder te verbeteren en samen te werken aan onze mooie stad.

Tot slot.

De instelling van het Fonds Ondernemend Groningen betekent een grote stap voorwaarts voor 'Ondernemend Groningen'. Wij zijn van mening dat dit Fonds forse impulsen kan geven aan onze stad en in alle opzichten uitstekend past in ons nieuwe collegeprogramma.

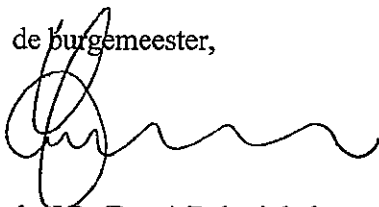
Gelet op het vorenstaande stellen wij u voor als volgt te besluiten:

- I. het Fonds Ondernemend Groningen in te stellen voor een periode van drie jaar vanaf 1 januari 2011 en dit fonds te voeden uit een ophoging van de OZB niet-woningen;
- II. de hoogte van de OZB-opslag voor niet-woningen voor 2011 vast te stellen op 2%;
- III. bij het niet voortzetten van het Fonds na 2013 de tot dan toe in dit kader doorgevoerde verhoging van de OZB-opslag voor niet-woningen ten bate van het Fonds terug te draaien;

- IV. de door de opslag verkregen extra OZB-opbrengst uit gemeentelijk vastgoed buiten het Fonds te laten;
- V. kennis te nemen van de subsidieovereenkomst tussen de gemeente en de stichting "Fonds Ondernemend Groningen";
- VI. kennis te nemen van de statuten en het werkplan van de stichting "Fonds Ondernemend Groningen".

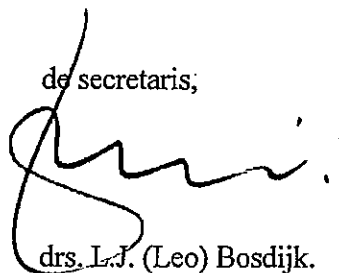
Burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

dr. J.P. (Peter) Rehwinkel.

de secretaris,

drs. L.J. (Leo) Bosdijk.